

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 435-1925)

Originalt emne

Boligforhold

Boligforhold/Bolignød (Husvilde)

Garnisonen

Garnisonen/Artillerikasemen

Garnisonen/Garnisonen i Almindelighed

Sygehuse

Sygehuse/Marselisborg Hospital

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 1. oktober 1925](#)
- 2) [Byrådsmødet den 10. oktober 1925](#)
- 3) [Byrådsmødet den 17. oktober 1925](#)
- 4) [Byrådsmødet den 22. oktober 1925](#)
- 5) [Byrådsmødet den 3. december 1925](#)
- 6) [Byrådsmødet den 25. februar 1926](#)
- 7) [Byrådsmødet den 22. marts 1926](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 1. oktober 1925 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Skrivelse fra Skolekommissionen i Anledning af den forestaaende Mulighed for

Indkvartering af Husvilde i Skolerne.

Fra Skoledirektøren forelaa følgende Skrivelse: "Paa given Foranledning tillader jeg mig herved over for den ærede Skolekommission at udtale min Frygt for, at der ved Flyttedag f Oktober skal blive lagt Beslag paa Skolelokaler til Indkvartering af husvilde Familier.

For det første maa jeg gøre opmærksom paa, at en saadan Anvendelse af Skolerne, hvorved den planlagte Undervisning maa suspenderes, er fuldstændig lovstridig, med mindre da Undervisningsministeriets Tilladelse til Afgang fra Undervisningsplanen indhentes, og det maa forekomme passende, at der i alt Fald ikke foretages noget usædvanligt Skridt over for Skolerne, forinden Forhandling med Undervisningsministeriet har fundet Sted. Ganske vist fandt en saadan Forhandling ikke Sted i 1916, da Skolerne første Gang fik Indkvartering af Husvilde. Men dengang rasede Verdenskrigen, og Mangelen paa Lejligheder ramte formentlig Byen uforberedt. Da der nu er Tid dertil, er det formentlig rigtigt, at en Henvendelse til Ministeriet finder Sted, inden der lægges Beslag paa Skolelokaler.

Men selv om Lovbestemmelser ikke lagde nogen Hindring i Vejen for Benyttelse af Skolerne, maa jeg paa det alvorligste beklage, at Undervisningen af Skoleungdommen indskrænkes. Det er vel en Selvfølge, at der ikke bliver Tale om at benytte (leje!) Privatskoler, ej heller Tale om at lægge Beslag paa Eksamensskolerne - Marselisborg Skole, de 4 Borgerskoler, hvor der undervises til Mellemskole- og Realeksamen. Tilbage bliver saa de Borgerskoler, hvor der undervises udelukkende efter Undervisningsplan for Borgerskoleklasserne, og som man vel kan sige søges af Byens jævne Befolkning. Det vilde formentlig være lidet sømmeligt at lægge Beslag paa disse Skoler og derved paa en Maade tilstaa, at Mellemskoleklassernes Undervisning er vigtigere end Borgerskoleklassernes.

Til Slutning: Aarhus kommunale Skolevæsen koster Stat og Kommune mellem 9 og 10,000 Kr. hver Skoledag. Man tør vel gaa ud fra, at Byraadet anser denne Udgift for vel anvendt, da Kommunen jo frivillig har paataget sig større Forpligtelse med Hensyn til Skolevæsen, end Loven kræver. Jeg tror ogsaa, at Aarhus By og Borgere gennem Lærernes samvittighedsfulde Arbejde" faar Vederlag for Pengene. Men kan man vente, at dette Arbejde til Ungdommens Opdragelse ikke vil kendeligt slappes,, hvis der ved et pludseligt Indgreb i Skolernes rolige Gang fra Autoriteternes Side lades forstaaa, at man vel beredvilligt har bevilget Pengene; men Undervisningen kan dog i Nødsfald suspenderes."

Tiltraadt af Skolekommissionen.

Borgmesteren gav nogle Oplysninger om Situationen. Den fremsatte Beklagelse var velbegrundet, set fra Skoleautoriteternes Side, og den var tjenstlig tilstillet Undervisningsministeren til Overvejelse. Udvalget for Bygninger og Inventar var forleden Dag i København og forhandlede med Social- og Justitsministeren om en Udsættelse af Flyttedagen, og Skolekommissionen havde da fundet Anledning til at sende Skoledirektøren og Taleren til Mødet for at forelægge Skolevæsenets Syn paa Forholdet. Det vilde blive en Katastrofe at skulle lukke flere af Kommunens Skoler, og Skolekommissionen havde egentlig ikke Ret dertil; det var en Sag mellem Ministeriet og Byraadet; men som Forholdene var, blev det naturligvis ikke let for Ministeren at modsætte sig Indkvartering af Husvilde i Skolerne, saa det lod sig næppe afværge. Under Forhandlingerne kom ogsaa Spørgsmaalet om Kaserneerne frem. Forsvarsministeren havde hidtil stillet sig velvillig overfor Benyttelsen af disse til Husvilde, og Taleren havde senere sendt et motiveret Andragende til Forsvarsministeren om eventuelt at maatte disponere over Artillerikasernen, saafremt Soldaterne kunde indkvarteres privat eller muligvis i Telte. Justitsministeren havde allerede i Rigsdagens Sommersamling udarbejdet Forslag om Udsættelse af Flyttedagen og afgivet det til Partierne til Overvejelse, men der var dengang ikke Tid til at naa til Enighed. Forslaget blev nu fremsat paany, saa snart Rigsdagen træder sammen. Forhaabentlig vilde det da lykkes under en eller anden Form at faa en Udsættelse til 1. December. Udvalget havde endvidere sammenkaldt Byens Rigsdagsmænd til en Drøftelse af Sagen, og de havde lovet at stille sig velvilligt til et Forslag om Udsættelse. Som Situationen laa i Øjeblikket, var der næppe Anledning til nogen Forhandling eller Vedtagelse, hvorfor Taleren vilde henstille at tage Sagen til Efterretning.

Leonhard Hansen ønskede gerne en bestemt Udtalelse om, hvad man vilde gøre ved de Husvilde, og om man agtede at tage Skolerne i Brug hertil.

Borgmesteren syntes, at hans Udtalelser tilstrækkelig oplyste, hvad man agtede at gøre. I Skrivelsen til Forsvarsministeren stod klart og tydeligt, at det blev nødvendigt at benytte Kommuneskolerne.

J. Perregaard vilde som Formand for Udvalget svare, at selvfølgelig blev man nødt til at benytte Skolerne til de Husvilde, selv om Ministeren satte sig derimod, men man vilde tage al mulig Hensyn og saa vidt muligt undtage de Skoler, som Skolevæsenet ønskede fritaget.

Der var ingen anden Udvej end at benytte Skolerne; Folk kunde ikke indkvarteres i Telte om Vinteren.

Leonhard Hansen takkede for Hr. Perregaards Svar, som var mere oplysende end Borgmesterens. En Henstilling i en Skrivelse var ikke det samme som en Vedtagelse af Byraadet.

Borgmesteren svarede, at Byraadet ikke paa egen Haand kunde lukke Skolerne.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 10. oktober 1925 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Skrivelse fra Skolekommissionen i Anledning af den paatænkte Beslaglæggelse af Kommuneskoler til Indkvartering af Husvilde.

Følgende Skrivelse forelaa:

"I Anledning af Henvendelse fra Udvalget for Bygninger og Inventar af 2. Oktober angaaende Beslaglæggelse af Kommuneskoler, skal Skolekommissionen herved overfor det ærede Byraad udtale, at man gaar ud fra, at der ikke skal beslaglægges Skolelokaler til Indkvartering af Husvilde, forinden Byraadet efter Afslutning af Forhandlingerne med Undervisningsministeren, hvem Sagen er forelagt, fremkommer med Anmodning derom. En saadan Anmodning venter man er ledsaget af Meddelelse om, hvilke Foranstaltninger Byraadet har truffet til snarest muligt atter at frigøre Skolerne, samt hvor hurtigt Frigørelsen kan ventes at ville finde Sted. Den sidste Oplysning vil være medbestemmende ved Skolekommissionens Overvejelser m. H. t. Ordning af Skolernes Undervisning under en eventuel Indkvartering af Husvilde."

Borgmesteren fandt det naturligt, at Skolevæsenet var ilde berørt over den foreliggende Situation, hvor der var Udsigt til, at flere Skoler maatte rømmes. Skolekommissionen kunde ikke paa egen Haand suspendere Undervisningen og havde derfor anmodet Ministeriet om at træffe Afgørelsen. Der var endnu ikke kommen noget Svar herpaa, men Skolekommissionen var indforstaaet med, at hvordan end dette Svar blev, vilde det blive nødvendigt at lægge Beslag paa en Del af Skolerne.

Kommissionen havde derfor under Overvejelse, hvordan Undervisningen kunde gaa i saadant Tilfælde; men det ahang ganske af, hvor mange Skoler, der maatte rømmes. Der var gjort Forsøg paa at skaffe andre Lokaler, og Taleren kunde meddele, at Militæret i Dag havde givet Tilsagn om at overlade Kommunen Artillerikasernen. Der var ogsaa forsøgt at lægge Beslag paa den Del af Infanterikasernen, som husede Underofficersskolen, og faa Skolen flyttet til Kronborg, men det vilde berede saa mange Vanskeligheder, at det maatte opgives. Endelig forhandlede der om det militære Sygehus, og det var nu ogsaa overladt Kommunen, naar man til Gengæld kunde tage de derværende syge, og de kunde nok anbringes i en af Pavillonerne paa Marselisborg Hospital. Krigsministeriet havde altsaa stillet sig meget forstaaende overfor Kommunen, og denne Velvilje sammen med Flyttedagens Udsættelse kunde redde noget af Kalamiteten, men man slap dog ikke for at tage et Par af Skolerne i Brug.

J. Perregaard udtalte, at eftersom man nærmede sig Flyttedagen, var Situationen stadig bleven mørkere; det var forudsagt af Udvalget for længe siden, men fra anden Side gjordes gældende, at det var overdrevent. Taleren vilde ønske, at Udvalget ikke havde faaet Ret i sin Spaadom; men den var desværre slaaet til. Taleren forstod fuldtud Skolekommissionens Stilling, og naar man betænkte, at Skolevæsenet kostede 8000 Kr. daglig, forstod man, hvilken Ulykke det var at lukke Skolerne; det var en af de største Ulykker, der kunde ramme Byen, hvis Børnenes Skolegang maatte afbrydes. Men her var man i Nødstilstand og havde ikke anden Udvej Taleren havde forhandlet med Undervisningsministeren om at give Tilladelse til at tage Skolerne i Brug, men Ministeren vilde ikke give nogen saadan, da det vilde skabe Præcedens flere andre Steder; men naturligvis kunde Byraadet disponere over Skolerne alligevel. Efter at Militæret havde afstaaet Kasernen og Sygehuset, kunde man forhaabentlig foreløbig nøjes med 2 Skoler. For Øjeblikket var der 262 Familier at skaffe Husly til; ganske vist var der endnu ca. 150 ledige Lejligheder, og en Del af dem blev maaske udlejet, i modsat Fald kunde Byraadet tage dem til Udleje. Men foruden disse Familier var der omtrent lige saa mange til, som selv skaffede sig Husly, indtil de nye Huse blev færdige, og hvis Flyttedagen ikke var bleven udsat, skulde der nu have været skaffet Plads til 508 Familier. Billedet tegnede sig derfor saa mørkt som aldrig før. Det var ordnet saaledes, at Inventaret fra Kasernen, Sygehuset og Skolerne skulde anbringes i Aarhus gamle Mølle, og der kunde ogsaa modtages Møbler til Opbevaring under betryggende Tilsyn. Hvorledes Svaret fra Ministeriet end blev, maatte

man tage 2 Skoler i Brug, nemlig Skolerne ved Ingerslevs Boulevard og Nørrebrogade, hvor der var Plads til ca. 100 Familier, og hvis det var for lidt, tog man ogsaa Valdemarsgades Skole, hvor der kunde skaffes Plads til 50. Men det var paa høje Tid at faa en Afgørelse; Klasseværelserne skulde deles, og der skulde lægges forskellige Ledninger o. s. v. Taleren vilde derfor henstille, at Udvalget faar Bemyndigelse til straks at gaa i Gang med Indretningen af Kasernen og de to Skoler.

Borgmesteren erklærede, at da ikke andre ønskede Ordet, betød det, at man tiltraadte Herr Perregaards Henstilling, og Byraadet maatte da tage Ansvar for det. Taleren vilde dog bemærke, at det havde været fornuftigere, hvis Befolkningen i større Udstrækning havde bygget Andelsboliger. Det offentlige kunde ikke skaffe de Boliger, der var nødvendige, hvis ikke alle Borgere efter Evne hjalp til dermed. Andelsboligprincippet var udmærket, idet hver Mand saa kunde faa sin egen Lejlighed, og Beboerne vilde være langt mere interesserede i at holde disse Huse i Orden end de kommunale Huse.

J. Chr. Møller kunde fuldstændig tiltræde Borgmesterens Udtalelser. Det burde for længe siden gennem Pressen have været slaaet fast, at Kommunen ikke har Forpligtelse til at skaffe Bolig til andre end dem, som er under almindelig Forsørgelse, saa vilde maaske flere selv have sørget for Bolig. Naar Folk opdagede, at de ganske rolig kunde overlade til Kommunen at skaffe dem Bolig, saa gjorde de ikke saa meget derfor selv. Det var slemt at skulle tage 2 Skoler i Brug, men det kunde forhaabentlig ordnes en kort Tid saaledes, at en Del af Børnene gaar i Skole om Eftermiddagen.

H. J. Baden var som Skolemand ikke glad ved at være med til at lukke Skoler, men der forelaa en Nødtilstand, og der var ingen anden Udvej. Angaaende Fabrikant Møllers Udtalelser om Pressen, saa havde det været nok saa godt, hvis man fra visse Sider havde undladt at foregøgle Folk, at der ikke blev nogen Bolignød til Oktober Flyttedag. Visse Grene af Pressen havde med megen Styrke forfægtet, at der i Virkeligheden ikke var nogen Bolignød, og det fik selvfølgelig ikke Folk til at gøre store Anstrengelser for at skaffe sig Lejlighed.

J. Perregaard tilføjede, at et Blad i Byen, som kaldte sig "Borgernes Blad", haanede Udvalget for dets Anstrengelser for at skaffe Folk Husly.

Borgmesteren oplyste, at hvis der kun blev Tale om 2 Skoler, vilde man næppe ændre Undervisningsplanerne, men Skoletiden kom da til at ligge mellem Kl. 8 Morgen og Kl. 7 Aften.

Det godkendtes, at der foreløbig lægges Beslag paa 2 Skoler til Indkvartering af Husvilde.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. oktober 1925 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Skrivelse fra Undervisningsministeriet angaaende Skolernes Benyttelse til Husvilde.

Skrivelsen lød saaledes:

"Med Henvisning til Direktionens Skrivelse af 7. d. M. vedrørende eventuel Benyttelse af Aarhus Kommunes Skolelokaler til Bolig for Husvilde skal man meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet med stor Beklagelse har set, at Husvilde-Spørgsmaalet i Aarhus har faaet en saa katastrofal Karakter, at Skolerne i Aarhus, overfor hvilke Byraadet har vist en saa stor Omsorg og Offervilje, nu skulde beslaglægges. Ministeriet har ved Efterretningen herom straks henvendt sig til andre Ministerier, der maatte formodes at kunne stille Lokaler til Raadighed, uden at der derved tilføjedes andre berettigede Interesser og navnlig ikke den opvoksende Slægts Opdragelse Skade. Nærværende Ministerium er saaledes blevet bekendt med, at der kan skaffes Lokaler i Centralværkstedet, og at endvidere Forsvarsministeren vil være villig til at stille Artillerikasernen og det militære Sygehus til Raadighed. Det er endvidere Ministeriet bekendt, at ogsaa Aarhus By raader over Lokalerne i de gamles Hjem og i Børnehjemmet. Ministeriet haaber, at der herigennem vil være skabt Udvej, saaledes at Beslaglæggelse af Skolernes Lokaler kan undgaas. Skulde de ovennævnte Forholdsregler ikke slaas til, maa Ministeriet først henvise Byraadet til de fritbeliggende Gymnastiksale, og først derefter kan man i yderste Nødstilfælde skride til at benytte Skolelokalerne i det nævnte Øjemed. Ministeriet forventer i saa Tilfælde Meddelelse herom, og om hvorledes Børnenes Undervisning midlertidig er tænkt ordnet.

Ved en Evakuering af de til Husvilde benyttede Lokaler maa der begyndes med de eventuelt beslaglagte Skolelokaler."

Borgmesteren bemærkede, at man saavidt muligt havde ordnet Forholdene i Overensstemmelse hermed, saa Skrivelsen kunde vel tages til Efterretning.

Toges til Efterretning.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Skrivelse fra Krigsministeriet angaaende Artillerikasernens og Garnisonssygehusets Benyttelse til Husvilde.

Toges til Efterretning.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Indberetning angaaende Husvildeindfevarteringen.

Fra Udvalget for Bygninger og Inventar forelaa følgende Skrivelse:

"I Anledning af Byraadets Skrivelse af 17. ds. angaaende Evakuering af de til Husvilde beslaglagte Skolelokaler, skal man herved tillade sig at meddele følgende:

Foruden de 96 Lejligheder i lav Bebyggelse ved Poul Martin Møllers Vej, Kommunen for Tiden har under Opførelse, og som paa Grund af de ugunstige Vejrforhold ikke kan færdiggøres saa hurtig som oprindeligt tænkt, har Byraadet vedtaget at opføre yderligere 108 Lejligheder i lav Bebyggelse i nordre Bydel og fremsat Forslag om Opførelse af 160 Lejligheder i høj Bebyggelse i søndre Bydel, hvoraf der allerede er vedtaget at paabegynde Opførelsen af de 48 Lejligheder snarest, og Udarbejdelsen af Tegninger til de her nævnte vedtagne Byggeforetagender er allerede saa langt fremskreden, at Opførelsen vil kunne paabegyndes, saasnart Vejrforholdene tillader det. - Endvidere er der under Opførelse af Boligforeninger og Private ca. 200 Lejligheder, hvortil der af Kommunen ydes Tilskud og af Statsboligfonden ydes Laan med Kommunens Garanti. Af disse 200 Lejligheder kan der kun forventes ca. 30 færdige til Indflytning til Foraaret 1926, Resten vil først kunne forventes færdige i Løbet af Sommeren, men da der i de benyttede Husvildeafdelinger er indrettet Plads til: I Skolen i Ingerslevs Avenue til 64 Familier, Skolen Nørrebrogade til 37 Familier, Artillerikasernen til 60 Familier, Infanterikasernen, fordelt i Mandskabs- og

Husholdningsbygningen, til 48 Familier samt i Underofficersbygningen og paa Garnisonssygehuset til 30 Familier, ialt Plads til 239 Familier, og det altsammen er optaget med Undtagelse af enkelte Rum, er der jo, efter det Antal Lejligheder der kan blive færdige i Vinterens Løb, ikke megen Sandsynlighed for at faa Skolerne fri til 1. April 1926.

Angaaende Evakuering af de militære Etablissementer er Forholdet dette, at vi ifølge Aftale med Krigs- og Indenrigsministeret skal rømme Artillerikasernen til Marts 1926, Infanterikasernens Mandskabs- og Husholdningsbygning til Juni 1926 og Underofficersbygningen til Oktober 1926 - Saafremt det af Indenrigsministeriet kan gennemføres, at Statsboligfonden vedblivende yder Laan til Opførelse af Lejligheder i Aarhus, der jo er den By, der er haardest ramt af Bolignøden, er der af Boligforeninger og Private paabegyndt Udarbejdelse og Tegninger til yderligere 150 Lejligheder, herefter skulde man kunne opnaa at faa alt rømmet til Oktober Flyttedag 1926, men før vil det næppe kunne lade sig gøre.

Saaframt Undervisningsministeriet vil være i Stand til at formaa Krigsministeriet til at overlade os Artillerikasernen indtil August 1926, kan Skolen i søndre Bydel antagelig rømmes til Marts 1926, idet denne Skole og Artillerikasernen rummer omtrent lige mange Familier.

Skulde det ikke lykkes at faa Loven om Laan til Beboelseslejligheder forlænget, vil de forannævnte 150 Lejligheder ikke blive opført, da det for Tiden er komplet umuligt at bygge uden Statslaan, og det her nævnte Antal Lejligheder maa anses som absolut Minimum, saafremt Skolerne og de militære Etablissementer skal rømmes til Efteraaret 1926, og naar disse er rømmet, har Kommunen yderligere 340 Familier boende i Barakker, hvoraf de først opførte kun en kort Tid endnu kan holdes i beboelig Stand, da de allerede er en Del medtagne af Tidens Tand og burde rømmes snarest muligt,"

Borgmesteren meddelte, at der var indløbet en Skrivelse fra Undervisningsministeriet, som forlangte at faa at vide, hvorledes Skolevæsenet havde indrettet sin Undervisning ved de to Skoler, som var lukkede. Samtidig krævede Ministeriet, at i hvert Fald de to ældste Klasser faar fuld Undervisning. Skolekommissionen havde givet en Redegørelse herfor. Endvidere ønskede Ministeriet at vide, om Kommunen havde benyttet Centralværkstedets Bygning til Husvilde, og hvornaar de to Skoler kunde rømmes. For at give Ministeriet en Forstaaelse af Kommunens Arbejde havde Taleren bedt Udvalget for Bygninger og Inventar give en Redegørelse for Boligsituationen i Byen, og denne forelaa nu her.

Taleren havde svaret Ministeriet og medsendt disse Indberetninger og henstillede derfor at tage Sagen til Efterretning, indtil Ministeriet eventuelt lod høre fra sig igen.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 25. februar 1926 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Skrivelse fra Krigsministeriet angaaende Udlaan af et Døckersk Filtelt til Marselisborg Hospital.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 22. marts 1926 - side 13

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 435-1925)

Indstilling fra 3. Artilleriafdeling om Tillægsbudget for Artillerikasernen for 1925-26.

Borgmesteren oplyste, at det drejede sig om 1500 Kr.; men da det var approberet af Militæret, som skulde betale det meste, kunde Kommunen vel ogsaa gaa med dertil.

Indstillingen vedtoges.

